RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

Warszawa, 24 marca 2022 roku

Sprawa: Oświadczenie senatorów nr 1534
Znak sprawy: FN6.054.3.2022

Kontakt: Kancelaria MF
tel. +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie nr 1534 złożone przez senatorów Pana Wadima Tyszkiewicza i Pana Krzysztofa Kwiatkowskiego podczas 37. posiedzenia Senatu RP w sprawie prac nad nowymi rekomendacjami dotyczącymi likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych informuję, że kwestie poruszone w oświadczeniu zostały skonsultowane z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego. Na podstawie przekazanych informacji uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego w swoim piśmie wskazał, że „KNF nie podziela przedstawionej w Oświadczeniu oceny Wytycznych dotyczących likwidacji szkód komunikacyjnych (dalej również: Wytyczne LSK) jako instrumentu nieskutecznego”. Podkreślił także, „iż aktualnie obowiązujące przepisy prawa polskiego nie zawierają szczegółowych regulacji określających zasady likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych, co uzasadnia funkcjonowanie regulacji o charakterze *soft law*, jakie stanowią Wytyczne LSK. Przedstawione w tym dokumencie wytyczne wynikają z utrwalonego orzecznictwa sądowego, bądź też stanowią wskazanie oczekiwanego przez organ nadzoru podejścia do zarządzania procesem likwidacji szkód. Wytyczne są, co do zasady, stosowane przez zakłady ubezpieczeń, przy czym w odniesieniu do poszczególnych stanów faktycznych (szkód) mogą występować kwestie sporne odnośnie do oceny kwestii technicznych, które z uwagi na brak szczegółowych regulacji prawnych rozstrzygane są przez sądy powszechne na podstawie opinii biegłych”.
W tym miejscu Przewodniczący KNF podkreślił, że „zasadność wydania Wytycznych dotyczących likwidacji szkód komunikacyjnych została potwierdzona także przez organ odpowiedzialny za ochronę klientów indywidualnych na rynku finansowym jakim jest Rzecznik Finansowy. Rzecznik Finansowy w piśmie skierowanym do Komisji Nadzoru

Finansowego z dnia 24 września 2021 r. wskazał: Z obserwacji Rzecznika Finansowego wynika, że wytyczne Komisji Nadzoru Finansowego dotyczące likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych pozytywnie wpłynęły na poprawę procesów likwidacji szkód komunikacyjnych z umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Niejednokrotnie w prowadzonych przez Rzecznika Finansowego postępowaniach interwencyjnych, powołanie się na wytyczne KNF niosło za sobą pozytywny efekt w postaci zmiany pierwotnego stanowiska zakładów ubezpieczeń i ustalenia odszkodowania zgodnie z prawem. Niewątpliwie wynika to z faktu, iż pomimo tego, że wydawane przez KNF wytyczne nie są źródłem prawa, jak również nie stanowią wiążących wytycznych postępowania niestosowanie się do nich przez podmioty rynku finansowego może stanowić pewne kryterium oceny podczas wykonywania przez KNF obowiązków kontrolnych i nadzorczych. Jednocześnie w tym samym piśmie, Rzecznik Finansowy zasygnalizował, iż w świetle najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego, zachodzi potrzeba podjęcia prac nad aktualizacją Wytycznych dotyczących likwidacji szkód komunikacyjnych. Proces tworzenia, a obecnie trwający etap konsultacji projektu Rekomendacji dotyczących likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych (dalej również: „Rekomendacje"), realizuje więc również oczekiwanie Rzecznika Finansowego i zarazem wzmacnia formalnoprawne podstawy obecnie funkcjonujących Wytycznych LSK poprzez wydanie ich na podstawie obowiązujących przepisów prawa".

Odnośnie do poszczególnych wniosków i propozycji przedstawionych w Oświadczeniu, w piśmie UKNF wyjaśniono:

Ad. 1. „Propozycja określenia zasad jasnego i surowego karania za stosowanie przez ubezpieczycieli praktyk sprzecznych z wytycznymi lub uporczywe łamanie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeksu cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1740; dalej: „Kodeks cywilny", „kc") przez zakłady ubezpieczeń nie może zostać uwzględniona, ponieważ wykracza poza delegację ustawową KNF. Zgodnie bowiem z art. 365 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1130 ze zm.; dalej: „uduir") organ nadzoru może wydawać rekomendacje skierowane do zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji w celu:

- zapewnienia zgodności działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji z przepisami prawa,

- zapobieżenia naruszaniu interesów ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia,

- ograniczenia ryzyka występującego w działalności zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji,

- zapewnienia trwałej zdolności zakładu ubezpieczeń do wykonywania zobowiązań."

Ad. 2. „Propozycja w zakresie wprowadzenia w Rekomendacjach dodatkowych obowiązków raportowych wobec KNF nie może zostać uwzględniona, gdyż wykracza poza delegację ustawową do wydania rekomendacji. W odniesieniu do przeciwdziałania nieuczciwym praktykom rynkowym przez KNF, wskazuję że organem właściwym w tym zakresie jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Postulat prowadzenia przez KNF działań w celu

zmiany wewnętrznych procedur zakładów ubezpieczeń zgodnie z głównym nurtem orzeczniczym sądów powszechnych jest realizowany m.in. poprzez wydawanie wytycznych i rekomendacji. W projekcie rekomendacji, uwzględniono utrwalone orzecznictwo sądów powszechnych oraz zawarto oczekiwanie uwzględnienia orzecznictwa w wewnętrznych regulacjach zakładów ubezpieczeń."

Ad. 3. „Propozycja nakazania KNF kontroli jakościowej wypłacanych odszkodowań nie może zostać uwzględniona, ze względu na fakt, że KNF nie jest podmiotem uprawnionym do rozstrzygania sporów cywilnoprawnych. Takie uprawnienie przysługuje jedynie sądom powszechnym. Ponadto, jak potwierdza praktyka, ocena jakościowa wypłacanych odszkodowań jest dokonywana w postępowaniach cywilnoprawnych przez sąd na podstawie opinii biegłych rzeczoznawców z zakresu motoryzacji, co wskazuje że rozstrzygane przez sąd sprawy są skomplikowane i wymagają specjalistycznej wiedzy technicznej."

Ad. 4. „Aktualnie w KNF trwają prace nad analizą przekazanych w ramach konsultacji publicznych Rekomendacji. Ostateczna treść Rekomendacji zostanie ustalona po przeprowadzeniu całościowej analizy zgłoszonych uwag."

Ad. 5. „Aktualnie w KNF trwają prace nad analizą przekazanych w ramach konsultacji publicznych Rekomendacji. Ostateczna treść Rekomendacji zostanie ustalona po przeprowadzeniu całościowej analizy zgłoszonych uwag."

Ad. 6. „Zgodnie z projektem Rekomendacji, zakład ubezpieczeń na podstawie Rekomendacji 14, w celu zapewnienia pełnej i zrozumiałej informacji o sposobie ustalenia wysokości świadczenia powinien przekazać uprawnionemu w kalkulacji kosztów naprawy pojazdu informację o jakości części (O, Q, P). Wskazane oznaczenia jakości części zamiennych są powszechnie stosowane nie tylko na rynku części samochodowych, ale także w orzecznictwie sądowym (np. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt: II Ca 1662/18). Propozycja wprowadzenia obowiązków w pozostałym zakresie zaproponowanym w oświadczeniu nie może zostać uwzględniona, ponieważ zagadnienie dotyczące „certyfikacji części zamiennych", rozumiane jako zapewnienie aby dostępne części zamienne spełniały określone wymogi, pozostaje poza zakresem zadań KNF, a leży w gestii Inspekcji Handlowej. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1e) ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1706; dalej: uih) do zadań Inspekcji Handlowej należy kontrola pojazdów, przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów w zakresie uzyskania przez producenta potwierdzenia spełnienia wymagań technicznych, o których mowa w art. 70c ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 450 ze zm.). Zgodnie z art. 7 uih Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przy pomocy tego Urzędu kieruje działalnością Inspekcji Handlowej."

Ad. 7. „Zgodnie z art. 29 ust. 6 uduir: Z*akład ubezpieczeń udostępnia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości odszkodowania lub świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez zakład ubezpieczeń udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z*

oryginałem przez zakład ubezpieczeń. Jednocześnie wskazać należy, że zgodne z art. 29 ust. 5 uduir: *Jeżeli odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, zakład ubezpieczeń informuje o tym na piśmie:*

1) osobę występującą z roszczeniem oraz

2) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie – wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniające całkowitą lub częściową odmowę wypłaty świadczenia. Informacja ta zawiera pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

Mając powyższe na uwadze należy więc stwierdzić, że przedmiotowy postulat dokumentowania procesu ustalania odszkodowania jest już uregulowany w odpowiednich przepisach prawa. Kwestie dowodowe podnoszone przed sądami powszechnymi są natomiast uregulowane w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.1805 ze zm.; dalej: kpc)."

Ad. 8. „Obowiązujące Wytyczne LSK, jak również projektowane Rekomendacje zawierają wymóg wykazania realności przyjętych stawek za roboczogodzinę oraz wskazania części zamiennych dostępnych w sprzedaży. Jednocześnie wskazać należy, iż ani przepisy prawa ani aktualne orzecznictwo sądów powszechnych nie wskazują źródeł, jakie powinny być stosowane przez zakłady ubezpieczeń przy ustalaniu stawek za roboczogodzinę, jak też źródeł danych o jakości części zamiennych."

Ad. 9. „Przedmiotowa propozycja nie może zostać uwzględniona, ponieważ pozostaje w sprzeczności z utrwalonym orzecznictwem sądowym, opartym na postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2012 r. (sygn. akt: III CZP 85/11), wydanym w składzie siedmiu sędziów, w sprawie wynikającej z zagadnienia prawnego przedstawionego przez Rzecznika Ubezpieczonych a dotyczącego prawa poszkodowanego do żądania ustalenia odszkodowania z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych z uwzględnieniem cen części oryginalnych. Jednocześnie wskazać należy, że KNF nie posiada uprawnień do przeprowadzania badań, o jakich mowa w propozycji."

Ad. 10. „Postulat wdrożenia zapisów sprzyjających rozliczeniom szkód udokumentowanych fakturą jest realizowany w projektowanej rekomendacji nr 16, przy czym nie jest możliwe wprowadzenie obowiązkowości takiego sposobu rozliczenia szkody. Kodeks cywilny w art. 363 §1 kc wyraźnie bowiem wskazuje, że: *Naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. (…)*. W konsekwencji jakiekolwiek działanie ograniczające prawo wyboru poszkodowanego do sposobu naprawy szkody byłoby niezgodne z przepisami prawa. Jednocześnie wskazać należy, że sprawy dotyczące dochodzenia roszczeń wobec ewentualnych nieuczciwych serwisów, które – stosując nieodpowiednie ceny lub technologie – działają na szkodę ubezpieczycieli lub poszkodowanych, podlegają sądom powszechnym, a nie KNF."

Ad. 11. „W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zagadnienie dotyczące tego, czy poszkodowany w wypadku komunikacyjnym, którego szkoda jest pokrywana z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, jest „konsumentem" było przedmiotem uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2015 r. (sygn. akt: III SZP 2/15), zgodnie z którą: *Poszkodowany będący osobą fizyczną, nieprowadzącą działalności gospodarczej, dochodzący roszczenia od ubezpieczyciela w ramach odpowiedzialności gwarancyjnej z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych nie jest konsumentem w rozumieniu art. 24 w związku z art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 17 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331, ze zm.) w związku z art. 22 (1) k.c.*

Niezależnie jednak od powyższego trzeba podkreślić, że zagadnienia dotyczące konsumenta oraz jego praw pozostają w kompetencji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta."

Ad. 12. „Należy wskazać, że zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2059 ze zm.) przy KNF funkcjonuje Sąd Polubowny. Właściwość Sądu Polubownego obejmuje rozpatrywanie sporów z udziałem uczestników rynku finansowego i nie ogranicza się wyłącznie do sporów z udziałem konsumentów. Sąd Polubowny oferuje dwie ścieżki rozwiązania sporu: pierwszą w postaci mediacji, której celem ma być zawarcie ugody pomiędzy stronami sporu przy udziale mediatora oraz drugą w postaci postępowania arbitrażowego, w ramach którego dochodzi do rozstrzygnięcia sporu w drodze wyroku Sądu Polubownego. Wszystkie postępowania prowadzone przed Sądem Polubownym mają charakter dobrowolny, co oznacza, że warunkiem wszczęcia takiego postępowania jest zgoda obu stron na polubowne rozwiązanie sporu w ramach Sądu Polubownego. Szczegółowe informacje dotyczące funkcjonowania Sądu Polubownego można znaleźć pod adresem: https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/sad_polubowny_przy_KNF."

Ad. 13. „Przedmiotowa propozycja nie może zostać uwzględniona, ze względu na możliwość nieuprawnionej ingerencji w zasadę swobody umów. Wskazać bowiem należy, że pozostałe ubezpieczenia są regulowane umową ubezpieczenia jaką zawiera ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń – umowy te mogą mieć, i w praktyce mają, bardzo różne postanowienia umowne. Z kolei, w przypadku umów ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zakres świadczenia jest regulowany ogólnymi przepisami odszkodowawczymi umiejscowionymi w Kodeksie cywilnym, w szczególności w art. 361 § 1 kc, zgodnie z którym: *Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła*."

Ad. 14. „Przedmiotowa propozycja nie może zostać uwzględniona ze względu na fakt, że KNF nie jest kompetentny do wprowadzania przepisów dotyczących prywatnej własności, w szczególności ograniczenia dysponowania tą własnością."

Ad. 15. „Przedmiotowa propozycja nie może zostać uwzględniona. Kwestie dowodowe są uregulowane w kpc, i poddawane ocenie sądów powszechnych w ramach zasady swobodnej

oceny dowodów (art. 233 § 1 kpc)”.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia

Ministra Finansów

Podsekretarz Stanu

Piotr Patkowski

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
/dot. DSP.INT.4513.32.2022/